

УДК 167.7 + 373.6

А.П. САМОДРИН,

*доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи
і соціально-гуманітарних дисциплін, завідувач лабораторії економіки освіти регіону
Кременчуцького інституту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

ПРОФІЛЬНО-ПРОФЕСІЙНИЙ ВИМІР ОСВІТИ У РЕГІОНІ

У статті порушуються проблеми підготовки свідомих діячів сучасної техносфери в епоху ноосфери, становлення системи освіти регіону біосфери.

В публікації йдеться про проблеми вдосконалення системи освіти України, умови трансформації освітнього простору країни в нову якість – ноосферну для супроводу державного адміністрування регіонів, можливості школи XXI ст. забезпечувати відповідну соціальну свідомість і нову етику на закладах профільно-професійної освіти.

Ключові слова: профільність, диференціація, діяльність, система освіти, регіон, особистість, учіння.

Актуальність. Щоб встигати у світі, треба випереджати в освіті... Посилення ролі когнітивізації є генеральним напрямом еволюції природи взагалі. І регіон, як фрагмент біосфери, не може бути окремим випадком... Сьогодні, як ніколи, актуалізується потреба в пошуковій активності, у самовизначенні, в усвідомленні власної перспективи – формулюванні освітньої мети в контексті «діалогу людини і природи»: зумовить елемент творчості, а той замовить особистості потрібний для цього капітал – необхідне знання, уміння видобути потрібне для життя з байдужого й для неї чужого створіння природи, – за В.І. Вернадським (1925) [1].

Ідеї консолідації освітнього ресурсу в напрямі інтеграції соціокультурного розвитку України в європейський і світовий простір у наш кризовий час стають все більш актуальними не тільки для теоретиків, але і для широкого кола практиків – учительського загалу країни, який безпосередньо прокладає дорогу в майбутнє.

Запит на освіту народжується в природі й зосереджується як Я-концепція в особистості. Тож регіоналізація освіти в складі людства не є політичною справою, а унікальним фізичним феноменом, пов'язаним з процесом вродання розуму в біосферу, посиленням цефалізації людського суспільства з настанням ноосфери (буде уточнено далі). Кризи в природі не існують *a priori* – є невідповідність освіти. *A posteriori* – криза школи є кризою економіки.

Рушійною силою навчання в сучасній школі й умовою побудови когнітивної сфери регіону визнано пізнавальний інтерес – головний чинник ноосферного розвитку, виробнича сила сучасної економіки освіти, в якій метаформа світу і метаформа світу людини синтезуються станом перетину «макрокосм-мікрокосм» – досягається МЕТА: освіченість як життєвий конструкт особистості, проективне мислення щодо дії за планом, уточнюючи (диференціюючи реальність) сенс життя з проявленням людської ірраціональності для побудови свідомості. Провідником освіти є наукова думка.

Стрімко змінюється під впливом наукової думки школа, від якої, по суті, найбільше залежить динаміка інноваційного процесу і сучасна цивілізація. Адже найкоротша дорога до цивілізації – освіта. Тож настає час, використовуючи глобальні й регіональні системи інформації, шляхом їх поєднання, навчитися школі добувати відповідні стратегії розвитку для певної території геосистеми, що можуть служити як орієнтири відбору змісту освіти, орга-

нізації навчання та для побудови цілісного навчально-освітнього простору регіону, школи тощо, де освіта і навчання максимально співвідносяться як мета і результат.

З метою визначення стану дослідженості обраної проблеми у вищезначеному контексті нами охоплено коло наукових думок, зокрема: В.І. Вернадського, М.С. Грушевського, О.О. Ігнатенка, В.Р. Ільченко, О.П. Ковальова, А.С. Макаренка, М.М. Мойсеєва, П.Г. Кузнецова, Г.С. Сковороди, М.Ф. Федорова, Г. Хакена, М.Г. Холодного, Т. де Шарден [1–17] та ін. У статті стисло подано авторські роздуми як емпіричне узагальнення означеної проблеми і наводяться окремі висновки [10; 11].

Метою статті є спроба уточнення опорних, як на нас, методологічних і теоретичних положень щодо інтегративності профільно-професійної освіти для регіону як суто природної системи, допомога організаторам освіти якнайскоріше «намацати» в існуючій напівтемряві нарис освітньої системи для ясності впровадження до її складу профільності з отриманням більшої системної ясності нової мети (що це є?) для сучасного життя.

Основна частина. 1. М.С. Грушевський (1921 р.) підкреслював недосконалий поділ України на губернії й повіти, що залишається переважно й до сьогодні. Він пропонує здійснити «поділ на землі, більші від повітів, а менші від губерній». В їх рамках, на думку державотворця, розвивалось би те широке громадське самоврядування, яке «має на оці проєкт нашої конституції», будуючи нову Україну на основах децентралізації й полишаючи центральній виконавчій владі «справи, які зостаються поза межами діяльності установ місцевої і національної самоуправи, або дотикають цілої республіки». Треба, отже, «намацати й відокремити сі райони, а тоді й губернії й уїзди тратять всяку причину свого існування» [2, с. 215–216].

Розвиток вчення про регіон здійснюють сучасні науки: регіонологія, біосферологія, ноосферологія, культурологія, геологія, географія та ін. Педагогіка поки що аспектно торкається цієї проблеми. Поняття «регіон» походить від лат. *regionis* – область, округ. Це територія, що характеризується комплексом притаманних їй ознак: фізико-географічних, економічних, екологічних тощо. Аналіз наукових джерел дозволив нам (2005 р.) уточнити, що регіон становить цілісну, просторово-організовану форму життєдіяльності соціуму, є складним і комплексним явищем – біосферний простір (сегмент сфери життя) [10].

Така форма має свій зміст. Це взаємодія суб'єктів у процесі відтворення умов життєдіяльності; матеріально-речовинні фактори, що виступають основою відтворення; кількісні і якісні показники, що характеризують результат – рівень соціально-економічного розвитку. Крім цього, у регіоні існують функціональні внутрішньосистемні зв'язки, що випливають із відносин власності, відносин з розподілу предмета влади й повноважень. Регіон має самоврядний механізм, елементи якого взаємозалежні й доповнені механізмом зовнішнього регулювання. Такі якості, як відносна відокремленість, цілісність, комплексність, структурованість, підпорядкованість єдиної мети зв'язкам із зовнішнім середовищем, і визначають регіон як складну соціально-виробничу систему.

У контексті нашого викладу поняття «регіон» сформулював український учений О.П. Ковальов: «відносно замкнуте територіальне недержавне соціально-виробниче утворення, яке характеризується відносною самодостатністю й здатністю до самовідтворення соціально-виробничих функцій і відповідної інфраструктури, вбудоване до функціональної структури космобіотизованого геопростору» [6, с. 6].

У сучасній економічній науці класифікація регіонів України передбачає такі категорії: проблемні, відсталі, кризові, депресивні. Загалом ці поняття тісно переплітаються, проте мають і певні відмінності. Проблема чіткої класифікації регіону є дуже актуальною в цілому як для розробки стратегії розвитку території, так і для побудови моделі освітнього простору регіону.

На нинішньому етапі розвитку України поряд із центром усе активніше залучаються місцеві органи управління до вирішення проблем економічного й соціального розвитку регіонів, упровадження сучасних механізмів підтримки перш за все «депресивних» і «кризових територій» у контексті завдань сталого розвитку.

Слід констатувати, що сучасне життя потребує нового стану організації системи освіти у складі саме біосферного регіону – суто природної території, а кожна така територія потребує індивідуального підходу та побудови певної стратегії як програми розвитку на перспек-

тиву, що має внутрішню нелінійну динаміку. Тобто існує неабияка частка територій у регіоні, які характеризуються складністю адміністративного управління, коли мегаполіс простягається в межах кількох адміністративних областей, взаємодіє з територіями кількох аграрних районів (полісів) тощо. Деформованим стає розвиток культури таких регіонів. Сучасне село через регіональну неусвідомленість трансформує свій ресурс робочої сили в сусідню країну, іншу адміністративну область тощо, стаючи приреченим. У такому разі постає потреба або реформи кордонів, або ж відповідної координаційної політики розвитку ланок регіонів (регіону). Як правило, кризові та депресивні території знаходяться поблизу або безпосередньо у зонах екологічного лиха, де потрібна інша якість і концентрація управлінських рішень (інформації) у напрямі збереження й відновлення природних ресурсів.

Взаємодія мегаполіса (міста, системи міст) і поліса, полісів (села, сіл) супроводжується присутністю інфарктної зони, яка поширюється концентрично від центру мегаполіса (забруднення атмосфери, забруднення ґрунтових вод, інші шкідливі викиди технічного виробництва тощо) у напрямі аграрного сектора сільськогосподарського виробництва, може бути феноменом «на межі». Це, як правило, певна смуга, яка має власну динаміку розвитку. Сьогодні існує така інфарктна територія поки що поза «правилами» сучасної для країни оцінки розвитку регіону. Тож саме на такі території в першу чергу повинні бути спрямовані наукові сили й освітній потенціал країни для вирішення проблем розвитку.

Нами встановлено, що регіональну цілісність становлять показники, які виконуються одночасно:

- 1) адміністративно-територіальне управління біосферного регіону;
- 2) фізико-географічна структура регіону;
- 3) економічна складова регіону;
- 4) політико-адміністративний поділ території регіону;
- 5) етнічна структура регіону;
- 6) соціокультурна складова регіону;
- 7) правова сфера;
- 8) політична функція регіону;
- 9) єдина освітня сфера регіону (як інформаційне втілення пп. 1–8).

Сучасна людина не управляє біосферою, а лише бере участь у її еволюції, еволюціонує в складі біосфери і система освіти. Людство мало-помалу починає діяти розумно в інтересах-цілях своїх. Ця нова форма біогеохімічної енергії, яку можна назвати енергією людської культури або культурною біогеохімічною енергією, є тією формою біогеохімічної енергії, яка створює в цей час ноосферу. Саме біосферний регіон стає основою певного ноосферного каналу – забезпечує освіту регіону. Проблема регіональності в освіті опирається на такі принципи: 1) виховання єдності людини й природи; 2) освіта спрямована на пізнання фундаментальних принципів природи; 3) просвіта передбачає пізнання, розуміння й свідоме ставлення народних мас до оточуючих подій; 4) принцип антропоцентризму в освіті необхідно доповнити принципами біоцентризму й космоцентризму.

2. Середовище, у межах якого безпосередньо діє людина, наділене певною організацією – географічною. Його становлення пов'язане з поняттям про процес самотворення геопростору. Людина, пізнаючи геопростір, формує його відображення у власній свідомості (фізична географія) для організації господарської діяльності як системи (економічна географія). Економічна наука станом освіти допомагає людині власну діяльність спрямовувати в напрямі культурно-господарської еволюції, що приводить до становлення антропосфери регіону, а потім і регіональної клітини ноосфери. Проте цей процес, у свою чергу, впливає на саму людину. У ньому відображається явище регіоналізації – процес розгортання, становлення структури антропосфери.

Сьогодні питання супроводу регіональної політики (розвиток децентралізованого державного адміністрування) наштовхуються на завдання мати певну систему освіти для регіону й проблему вироблення методу – яким найкращим чином віднайти ті опорні точки, на яких буде створюватися фундамент учіння кожної людини і відтак – народних мас. В умовах регіоналізації потрібна система освіти, у рамках якої освіта помічатиме кожную особистість і всю неадекватність (в деталях) природних змін, будуватиме шляхи до ресурсів для їх компенсації. Діяльність людини, залучаючи або не залучаючи енергію ззовні (стосовно пев-

ної геосистеми), прагне до певної просторової кореляції та побудови (підсилення, послаблення) когерентності. Таким чином, регіон із соціально-виробничої сфери в рамках своєї цілісної системи освіти перетворюється на соціоприродну організацію – *антропологізація*.

3. Забезпечення принципу трансінтерналізації освіти стає координуючим началом побудови змісту освіти в умовах регіону:

а) орієнтованість на загальний соціокультурний розвиток екосистеми;

б) орієнтованість на розвиток певного регіону;

в) орієнтованість на розвиток найближчих регіональних сусідів;

д) орієнтованість на провідну роль творчого начала особистості в умовах колективно-розподіленої праці регіонального соціуму.

Соціоприродоформуючим началом система освіти стає в умовах педагогічної системи, що діє (або ж представлена віртуально) в рамках біосферного регіону в напрямі розвитку соціальних інститутів. Педагогічна система (території) – сукупність елементів, взаємодія яких приводить до високого ступеня організації процесу пізнання, забезпечує «резонансну» педагогічну дію як індивідуально-особистісний супровід категорії учнів у педагогічному полі (поле певної педагогічної діяльності), що в подальшому формує складену як профіль (території) функцію пізнання, мислення, певну свідомість, функцію прогресу регіону; сукупність людей регіону, які беруть участь у процесі учіння, сукупність необхідних знань – предмет учіння, сукупність людей, які роблять знання доступними для застосування; наявність компонентів управління системи; має тенденцію зростання ступеня профілізації навчання від периферії території – полісу (загальноосвітній профіль) до центру – мегаполіса (поліпрофільні школи або школи-профілі).

Положення регіонології, ноосферології, біосферології, перенесені в зміст навчання в поєднанні з економікою й педагогічною наукою, дозволяють розглянути регіон як цілісну систему, передбачають освітнє моделювання регіону як клітини біосфери і механізмів регіонального самоврядування.

4. На виконання наказу Міністерства освіти і науки України «Про утворення освітнього округу «Науково-навчальний комплекс багаторівневої безперервної освіти «Профільна освіта регіону» № 1193 від 14.10.2011 р.» маємо на сьогодні народжений на теренах Полтавської і Кіровоградської областей Дніпропетровським університетом імені Альфреда Нобеля феномен інновації, утворення, що об'єднує 26 закладів освіти Кременчуччини (складові: Кременчук, Комсомольськ, Світловодськ; Кременчуцький, Світловодський, Онуфріївський, Козельщинський, Глобинський райони). Експеримент розраховано на 25 років і далі.

Як приклад, у рамках розвитку Науково-навчального комплексу (далі – ННК, Комплекс) багаторівневої безперервної освіти «Профільна освіта регіону» беззаперечним лідером середньої освіти Кременчуччини стає Кременчуцька гімназія № 5 імені Т.Г. Шевченка, інноваційний розвиток навчального середовища якої передбачає суттєві нововведення у змістовій, проектно-технологічній, виховній та управлінській складових навчально-виховної діяльності. У 2014 р. Кременчуцька гімназія № 5 імені Т.Г. Шевченка розпочала дослідно-експериментальну роботу за темою «Модульно-цільове проектування дидактичних одиниць в навчальному процесі гімназії: регіональний аспект» (наказ МОН України № 1017 від 9.09.2014 р.), отримавши до 2020 р. статус експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня.

Відомий принцип А. Ле Шательє говорить: зовнішні впливи, що виводять систему із термодинамічної рівноваги, викликають в ній процеси, які намагаються ослабити результати цих впливів, або ж – система, виведена з рівноваги, прагне повернутися до неї, ми додамо: діючи сортаментно, профільно [13, с. 705]. З упорядкуванням людини за сортом дії в соціальній кооперації утворюватиметься «критична величина потенційної дії» (квазінеперервний процес) – напруження думки і, як наслідок, – вибух творчості як потік спорідненої праці – інноваційної діяльності. Цей процес забезпечується системою освіти через систему перспективних ліній у вихованні й розвитку окремого індивіда та людського соціуму. За задумом, інноваційно спрямована педагогічною наукою на психологічній основі педагогічна система утворить синергію творчості – «резонансну» педагогічну дію як індивідуально-особистісний супровід категорії учнів у напрямі освітньої мети, що в подальшому сформує складену як профіль регіону функцію пізнання, мислення, певну свідомість, функцію інноваційності.

5. Траєкторія розвитку кожної особистості в епоху ноосфери стає по суті розв'язком-продуктом інноваційно діючої педагогічної системи. Для педагогіки XXI ст. маємо ідею проєктної освіти – побудова колективної творчої праці на перспективу на світоглядно-науковому рівні: синхронізацію процесу «особистість – соціум – природа» здійснювати глобально як користь, смисл, ефект в контексті профільності, професійності технізації життя соціуму планети.

Диференціація наукового знання школою реалізується не загалом, не індивідуально, а унікальними «клітинами учіння, пізнання, творчості», збудованими умовами цілісної картини світу в психотипі особистості. Це і є – профільність – паралельність перетинів (дифузія) синхронізмів і діахронізмів Світу і світу Людини, що народжується Природою, виховується Школою, формується Вчителем і присвоюється Особистістю. Профільність – спектр органічної енергії, синтезованої в актові дії, спрямованої як користь – в цьому її доцільність, є проявом особистісної дії, індивідуального стилю, засобом особистісного, індивідуального виміру, переживанням протяжності часу – звідси походить увесь спектр профілю і морфологія його «символу-образу-знака». Профільність має «свою одиницю часу», своє учіння.

Отже, профільність – є вираженням досконалості органічного світу, є результатом дії закону природи про апріорну єдність людей у світі, одночасно – умовою до-будови світу нашою свідомістю – самоскладанням у напрямі, що дозволяє наш інтерес (Inter + esse): когерентне хвильове енергетичне узгодження конгруентним способом альтернатив у синергійній фрактальності як добудові нового взаємосхожим образом, що розгортається, будуючи простір-час для цілей поліморфізму і синхронізму як «ситуативну доміную» – властивість переважаючу лише в певний момент («земне життя» людини). Кореляційний зв'язок між соціальною і морфологічною організацією людини не повинен бути поза проблемою ні профільного навчання, ні профільно-професійної освіти, що передбачає (через особистість) удосконалення біосоціального виміру людства – гармонізувати стан антропотизації в напрямі антропологізації. Невід'ємною складовою антропологізації є технізація і технологізація людської діяльності і освіти – утворення ноосферної логіки професійної дії на рівні профільно-професійно-технічної освіти. Діюча система професійної освіти потребує переосмислення і оптимізації на основі логіки профільності. Іншими словами – якщо життя вносить асиметрію в симетрію світу, то принцип профільності, долучений до проєктування системи освіти – найкращий спосіб (шлях) відновити людині цю симетрію.

6. Сенси життя утримує людська особистість... Освітня криза відтіняє стан, коли темпи перебігу процесів не відповідають рівню особистісних відображень знань про ці процеси. Освіті ж належить стихійні процеси життя зробити свідомими, забезпеченими смислами, олюдненими. У свою чергу, суспільство до стану «цивілізація» переносить ідею, забезпечена освітою як мета, метаформа. Ідея взагалі не суб'єктивна, але і не об'єктивна, вона проєктивна, – за М.Ф. Федоровим [14]. Додамо – вона: освітня. Наразі, під гаслом збагачення якості освіти, сучасна школа здійснює «охолодження» точок зростання соціальної активності й часто руйнацію процесів самоорганізації особистості в напрямі соціальної кооптації, виробляє надплинність виробничої сили за рахунок формального впровадження технології профільного навчання. Тож, яка освіта – така і економіка...

Система профільного навчання в складі системи освіти регіону найліпше організовує зближення стратегії розвитку соціально-економічної сфери і біосфери, використовуючи особистісний потенціал кожного учня – учіння, стає гнучкою технологією трансформації навчання у той варіант школи, який би найкраще втілював завдання особистісно орієнтованої допрофесійної підготовки, де учіння – звільнена для творчості особистість – відшукає «свою працю». У разі такого відшукування праця зникає, натомість з'являється «творча дія» – потік захоплення людини. У свою чергу, системі профільного навчання як природовідповідному процесу, по суті, як і природі в цілому, притаманне поняття «розвиток». Воно стосується всього масиву параметрів цієї системи, яку ми спостерігаємо з позиції як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, стосується всіх виокремлених елементів, а також її (системи) структури як системи різноманітних зв'язків.

Без проєктування і планування системи навчання у регіоні (освітня мета, спосіб вивчення знань до особистості) ноосфера території не зможе ні сама цефалізуватися – «принцип Дж. Дана» – (цефалізація – від грец. «kerphale – голова» – утворювання голови, в со-

ціології – очолювання, об'єднання розумом, володарювання), ні цефалізувати біосферу регіону, тож головне нині для системи освіти регіону – навчити сучасну людину управляти біоконституціями людей, управляти психічною енергією, мисленням в умовах природи на противагу поведінковому людському – біхевіоризму. А відтак, школа повинна ставати проєктивно-цефалізованим началом – бути розумною в контексті розумного майбутнього – економією.

За В.І. Вернадським, цефалізація ноосфери автоматично викличе цефалізацію біосфери в усьому обсязі (біосфера + ноосфера). Якщо біосфера – дійсно стає розумною системою (виробивши розумну людину), то людство ступає на дорогу найстрашнішої війни – не на життя, а на смерть – війни між людиною і біосферою, кінець якої відомий – перемога буде за біосферою [3], *якщо ми не згуртуємося єдиною працею, єдиною системою її освітньої організації в особистості*. Профільна освіта стає дійвою, коли ідея всіх стає ідеєю кожного.

Загрозою людині в Україні й не лише є не ринкова економіка, а ринкове суспільство споживачів освіти. На привеликий жаль, цьому допомагають і численні науковці, концентруючи думки поза істинною метою соціуму, обслуговуючи приватні сценарії... На основі колективно розподіленої людської взаємодії (свідомість, совість, розум) збудована вся велич (дух) історичних явищ, етика і професійна дія, безсмертя особистості... Тому так наповнено систему освіти відстоюємо у біосферному регіоні.

7. Залучення синергетики [15] до аналізу супроводу людини педагогікою дозволило нам сформулювати принцип додатковості-доповнювальності для педагогічної науки: будь-яка «нова педагогіка», що претендує на більш глибоке описання педагогічної реальності й на більш широке коло застосування, ніж «стара», повинна вмещувати «попередню» як граничний випадок (автор, 2005 р.). Наразі за таке маємо справу з науковою гіпотезою щодо благоустрою освіти в інтересах гармонізації соціально-економічної сфери регіону.

Навчально-освітній простір (у синергетиці) – диференційована, квантова (перебуває в певному стані), саморегулююча, відкрита макросистема, підпорядкована законам розвитку матеріального світу (у всьому його прояві), де поширюється педагогічна дія для гармонійної вибудови системою освіти його (світу) образу – системи зв'язків між особистістю й Універсумом. Стан цієї системи будемо розуміти як сукупність відносин між незалежними параметрами, які характеризують цю систему в певний момент часу. Сукупність станів цієї системи утворить простір станів. Рух навчально-освітнього простору від одного стану до іншого (нового) стану є певною траєкторією руху (складним аттрактором) у просторі станів (стану освіти й стану навчання).

Перехід системи з одного стану в інший може відбуватися двома шляхами: 1) випадково – коли до такого руху неможливо застосувати поняття «мета»; 2) спрямовано – цілеспрямований рух.

Цілеспрямований рух детермінується або ззовні, або станом внутрішнього середовища системи (для нашого випадку станом учіння). У той же час нав'язати складнобудованій системі свою структуру неможливо. Залишається тільки одне: вивчити закони, за якими діють ці системи, і створювати управлінські впливи, близькі за поведінкою до поведінки системи. Таким чином, навчально-освітній простір своєю внутрішньою ланкою має простір учіння, зовнішньою – простір навчання. Освіта виступає при цьому станом свідомості – вимірником інформації, станом накопиченості й упорядкованості інформації внутрішньої системи (учіння) і станом зв'язку із загальною мережею інформації (сучасність) – потенціалом (думки, дії). Уточнимо, зростання означає збільшення розміру або спрямовані зміни в системах з одним управляючим входом і виходом, а розвиток – це багатобічне зростання, тобто рух в n-вимірному просторі.

8. Нині, розвиваючи наукові думки В.І. Вернадського в центральній частині Центрального Подніпров'я, Кременчуцький інститут Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля науково прагне діяти як системна цілеспрямована ланка неперервної освіти «школа – ВНЗ – соціальний інститут» – освітній округ регіону (засновок – п. 3). Комплекс відкритий для нових його членів. Розвиток його непростий... Такий комплексний підхід є проєктом, що, по суті, стверджує новий організаційно-економічний механізм функціонування освіти, новий підхід до фінансування освітньої діяльності та нові критерії встанов-

лення соціально-економічної ефективності освітньої діяльності для суспільства Кременчучини одночасно з розробками в галузі освіти і педагогіки, передбачає етапи становлення і розвитку.

Ланкою наукового супроводу комплексу є створена в рамках діяльності Кременчуцького інституту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля лабораторія «Економіка освіти регіону», що здійснює науковий моніторинг складності й руху в напрямі ефекту (спрощення системи). Головна категорія для осмислення лабораторією – зміст профільно-професійної освіти – культурний канал для перебігу активної складової траєкторії становлення й розвитку творчої особистості в напрямі біосферного суспільства: становить міжшкільну, шкільну й внутрішньопрофільну варіативні побудови змісту освіти, навчальних методів, форм навчальної діяльності тощо; проходить в усіх ланках школи: у початковій – профільна розвідка, в основній – допрофільне навчання (передпрофільна підготовка), у старшій (+ПТО) – профільне навчання, у вищій – логіка професії.

Висновки

1) Проблеми модернізації освіти регіону передбачає упровадження нової (ноосферної) освітньої системи для супроводу суспільства до нової логіки – селекціонування соціальних інститутів на засадах добудови взаємообумовлюючих систем частково-самокерованими й гармонійними – діють у складі біосферних регіонів.

2) Потреба «нової» педагогіки – це, свого роду, теоретична (особистісно-кібернетична) галузь знань – потреба педагогічного прогнозування, моделювання й проектування майбутнього суспільства, динамічних зв'язків між його суб'єктами (людиною, група людей тощо), людиною й суспільством на різних етапах соціумізації особистості, діяльності як співдіяльності людей (взаємодія генетичних програм), допрофесійної підготовки учнів (студентів) на засадах до-профільної й профільної навчально-виховної діяльності: взаємодії в напрямі взаємомислення.

3) Предметно-діяльнісний принцип (діяльність, що обирається учнем – на першому місці, предмет, що добирається – забезпечує реалізацію вибору учня щодо певної діяльності: прикладна, академічна) забезпечить організацію профілів (до-профілів) навчання в середній школі на засадах відповідної психологічної розвідки (рефлексії), соціально орієнтованої, іманентно присутньої в навчальному предметі профорієнтації для професійного самовизначення та наукової організації праці (кібернетичних засад управління) у системі освіти.

4) Завдячуючи наскрізній логіці проектування і побудови профільно-професійної освіти у регіоні біосфери суспільство здатне буде поводити себе цілеспрямовано, культурно – набуде здатності у певних рамках обирати шлях власної еволюції – пілотувати Землю.

Список використаних джерел

1. Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление. Кн. 1 / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1977. – 191 с. (Размышление натуралиста; соч. в 2 кн.).
2. Грушевський М.С. Новий поділ України / М.С. Грушевський // Хто такі українці і чого вони хочуть. – К.: Знання, 1921. – С. 215–218.
3. Игнатенко А.А. Стратегия Вернадского / А.А. Игнатенко. – Кременчуг: Альтернатива, 2002. – 191 с.
4. Ильченко В.Р. Образовательная модель «Логика природы» / В.Р. Ильченко, К.Ж. Гуз. – М.: Народное образование. – 2003. – 240 с.
5. Ковалев А.П. Педагогические системы: оценка текущего состояния и управления / А.П. Ковалев. – Харьков: ХГУ, 1990. – 156 с.
6. Ковалев А.П. Регионализация на современном этапе: элементы прошлого, настоящее, будущее / А.П. Ковалев // Региональні перспективи. – 2002. – С. 6–11.
7. Макаренко А.С. Соч. в 7 т. / А.С. Макаренко. – М., 1958.
8. Моисеев Н.Н. Человек и ноосфера / Н.Н. Моисеев. – М.: Молодая гвардия, 1990. – 352 с.
9. Побиск Георгиевич Кузнецов: Идеи и жизнь. – М.: Концепт, 1998. – 119 с.
10. Самодрин А.П. Формування навчально-освітнього простору регіону: монографія / А.П. Самодрин. – Кременчук: ПП Щербатих, 2006. – 456 с.

11. Самодрин А.П. Архітектоніка профільної освіти: наук.-метод. посібник / А.П. Самодрин. – Кременчук: ПП Щербатих, 2015. – 292 с.
12. Сковорода Г. С. Твори: у 2-х т. / Г.С. Сковорода. – К.: АТ «Обереги», 1994. – Т. 1. – 528 с.; Т. 2. – 480 с.
13. Советский энциклопедический словарь / 3-е изд.; гл. ред. А.М. Прохоров; ред. кол. М.С. Гиляров, А.А. Гусев, И.Л. Кнунянц, М.И. Кузнецов [и др.]. – М.: Сов. энциклопедия, 1984. – 1600 с.
14. Федоров Н.Ф. Философия общего дела / Н.Ф. Федоров. – М., 1913. – Т. 2.
15. Хакен Г. Синергетика (пер. с англ.) / Г. Хакен. – М.: Мир, 1980. – 404 с.
16. Холодный Н.Г. Избранные труды / Н.Г. Холодный. – К.: Наукова думка, 1982. – 444 с.
17. Шарден Ж.-П. Тейяр де. Феномен человека / Тейяр де Шарден. – М.: Наука, 1987. – 240 с.

References

1. Vernadskiy, V.I. (1977). *Nauchnaia mysl kak planetarnoe iavlenie* [Scientific thought as a planetary phenomenon]. (Thoughts of a naturalist, composition in 2 Vol.) (In Russian).
2. Hrushevs'kyj, M.S. (1921). *Novyj podil Ukrainy* [New division of Ukraine]. *Khto taki ukraintsi i choho vony khochut'* [Who are the Ukrainians and what they want]. Kyiv. Znannia Publ. Pp. 215-218. (In Ukrainian).
3. Ihnatenko, A.A. (2002). *Stratehiia Vernadskoho* [Vernadsky Strategy]. Kremenchug. Alternativa Publ. 191 p. (In Russian).
4. Ilchenko, V.R. (2003). *Obrazovatelnaia model "Lohyka pryrody"* [Educational model 'Logic of nature']. Moscow. Narodnoe obrazovanie Publ. 240 p. (In Russian).
5. Kovalev, A.P. (1990). *Pedahohycheskie sistemy: otsenka tekushcheho sostoianii i upravleniia* [Pedagogical system: assessment of the current status and control]. Kharkiv: Kharkiv State University. 156 p. (In Russian).
6. Kovalev, A.P. *Rehionalizatsiia na sovremennom etape: elementy proshloho, nastoiashchee, budushchee* [Regionalization at the present stage: the elements of the past, present, and future]. *Rehionalni perspektyvy* [Regional perspectives]. 2002. Pp. 6-11. (In Russian).
7. Makarenko, A.S. (1958). *Soch. v 7 t.* [Composition in 7 Vol.]. Moscow. (In Russian).
8. Moyseev, N.N. (1990). *Chelovek i noosfera* [Man and the noosphere]. Moscow. Molodaia hvardiia Publ. 352 p. (In Russian).
9. Kuznetsov, P.H. (1998). *Idei i zhyzn* [Kuznetsov: Ideas and life]. Moscow. Kontsept. 119 p. (In Russian).
10. Samodryn, A.P. (2006). *Formuvannia navchalno-osvitnoho prostoru rehionu*. [Formation of teaching and educational space region]. Monograph. Kremenchuk: PP Shcherbatykh Publ. 456 p. (In Ukrainian).
11. Samodryn, A.P. *Arkhitektonika profilnoi osvity* [Architectonics of professional education]. Scientific-method. manual. Kremenchuk: PP Shcherbatykh, 2015. 292 p.
12. Skovoroda, H.S. (1994). *Tvory; u 2-kh t.* [Works; In 2 Vols.]. Kyiv. JSC "Oberehy" Press. Vol. 1. 528 p. Vol. 2. 480 p. (In Ukrainian).
13. Prokhorov, A., Gilyarov, M., Gusev, A., Knunyants, I., Kuznetsov, M. et al. (1984). *Sovetskiy entsyklopedycheskiy slovar* [The Soviet Collegiate Dictionary]. 3rd ed. Moscow. Sov. entsiklopediya Press. 1600 p. (In Russian).
14. Fedorov, N.F. (1913). *Fylosofiya obshcheho dela* [Philosophy of common activity]. Moscow. Vol. 2. (In Russian).
15. Khaken, H. (1980). *Synerhetyka* [Synergetics]. Moscow. Mir Publ. 404 p. (In Russian).
16. Kholodnyy, N.H. (1982). *Izbrannye trudy* [Selected Works]. Kyiv. *Naukova dumka* Publ. 444 p. (In Russian).
17. Chardin, Jean-Paul Teilhard de. (1987). *Fenomen cheloveka* [The Phenomenon of Man]. Moscow. Nauka Publ. 240 p. (In Russian).

В статье затрагиваются проблемы подготовки сознательных деятелей современной техносферы в эпоху ноосферы, становления системы образования региона биосферы.

В публикации идет речь о проблемах совершенствования системы образования Украины, условиях трансформации образовательного пространства страны в новое качество – ноосферное для сопровождения государственного администрирования регионов, возможностях школы XXI в. обеспечить определенное социальное сознание и новую этику на основе профильно-профессионального образования.

Ключевые слова: профильность, дифференциация, деятельность, система образования, регион, личность, учение.

The article refers to the issue of training conscious leaders of the modern techno-sphere in the age of the noosphere, the formation of the education system in the region of the biosphere.

This publication refers to the problem of education improvement in Ukraine, the conditions for the transformation of the educational space of the country into a new quality – the noospheric one – to support public administration of regions, the possibility of 21st century schools to provide appropriate social consciousness and new ethics based on profiled-professional education.

Key words: pre-professional study, differentiation, activity, education system, region, personality, learning.

Одержано 9.10.2015.